

WERKLOOSHEID IN HUIZEN ZOU IN ÉÉN KLAP ONGEDAAN WORDEN GEMAAKT

Een Amsterdamse enclave op de Bussumerheide?

Honderd jaar geleden werden de Gooise gemeenten opgeschrikt door een wel erg stoutmoedig plan van de grote buurman aan het IJ: Amsterdam had bedacht dat het ook voor Amsterdammers met een kleine beurs fijn zou zijn om in het Gooi te wonen. Daarom wilde Amsterdam op de hei tussen Bussum en Hilversum, aan weerszijden van het Gebed zonder End (nu de Nieuwe Crailose weg), een satellietstad bouwen voor maar liefst 50.000 inwoners.

Het plan kwam uit de koker van de Amsterdamse socialistische wethouder De Miranda. Hij zag het letterlijk al voor zich: er was door de afdeling Stadsontwikkeling namelijk een behoorlijk gedetailleerd schetsontwerp gemaakt, dat vanuit Amsterdams perspectief een aantrekkelijke indruk moet hebben gemaakt. Vandaag de dag vraag je je af hoe ze daar in Amsterdam in 's hemelsnaam op dit idee waren gekomen. Maar zo gek was het destijds nu ook weer niet.

Veel krotwoningen in Amsterdam

Op vrijdag 15 september 1922 pakte De Gooi- en Eemlander op de voorpagina uit met een interview met wethouder De Miranda. Aanleiding daarvoor was een eerder interview met De Miranda in Het Volk, waarin deze had medegedeeld "dat Amsterdam een eigen woonstad wil gaan bouwen in het Gooi, om uit de woningnood te komen." De Gooise gemeenten waren op dat moment nog niet van die plannen op de hoogte gesteld, maar De Miranda toonde zich ook tegenover De Gooi- en Eemlander allerm minst terughoudend. Amsterdam zit in de problemen, zei hij, want er was een grote voorraad krotwoningen die zo snel mogelijk tegen de grond moesten. Maar Amsterdam beschikte niet over geschikte grond voor nieuwbouw: in het Gooi kon vanwege de bodemgesteldheid veel goedkoper worden gebouwd, zodat de huren laag konden blijven. De Miranda had het over een contingent van 20.000 eengezinswoningen, voor in totaal zo'n 80.000 tot 100.000 inwo-

Plan De Miranda.

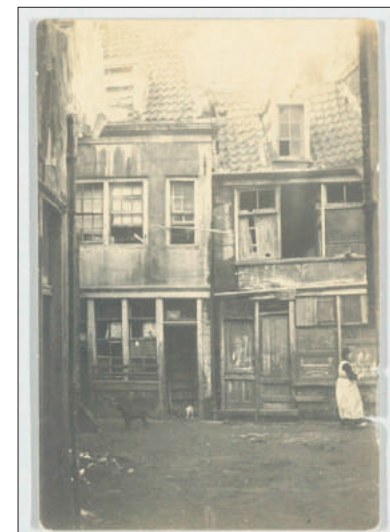
name de niet-boerende erfgooiers die weinig profijt hadden van hun erfgooierschap. Hun vereniging, de Erfgooiersbond Macht door Recht, sprak zich dan ook al gauw uit voor het Amsterdamse plan, in de hoop de grond voor goed geld aan Amsterdam te kunnen verkopen. De besturen van de Gooise gemeenten bleven bezwaar houden en wilden liever zelf over de gronden van Stad en Lande kunnen beschikken.

Toch te ingewikkeld

Begin 1926 bleek het plan van de baan: Amsterdam publiceerde het Stadsplan voor Groot-Amsterdam, waarin afstand werd genomen van eerdere ideeën over de vorming van satellietsteden buiten de gemeentegrenzen. Het was toch te ingewikkeld. Rest het prachtige ontwerp van De Miranda. Een lust voor het oog, maar toch goed dat het niet is uitgevoerd.

Bronnen: De Gooi- en Eemlander, Egbert Ottens, 'Ik moet naar een kleinere woning omzien want mijn gezin wordt te groot', uitgave van de Gemeentelijke Dienst Volkshuisvesting Amsterdam, 1975

Nol Verhagen

Krotwoningen Amsterdam 1928 (foto: Stadsarchief Amsterdam).

Salomon de Miranda, wethouder van huisvesting (foto: Stadsarchief Amsterdam).

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF
www.gooienvchhistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

ners, met alles wat erbij hoort, zoals kerken en scholen. De huur zou niet meer dan zo'n vijf gulden per week gaan bedragen.

Geen schade aan natuur

Opmerkelijk is dat De Miranda in het interview zei dat uitvoering van het plan de natuur niet zou schaden: de stad moest op een van de uitgestrekte heidegebieden van het Gooi komen. Daar had het Gooi immers genoeg van en de hei werd destijds nog niet algemeen als waardevolle natuur beschouwd. Vergeet niet dat nog maar enkele decennia daarvoor Jac. P. Thijsse en consorten op het nippertje hadden weten te voorkomen dat het Naardermeer als 'waardeloze, onvruchtbare plassen' voor vuilstort zou worden gebruikt, ook al door de gemeente Amsterdam.

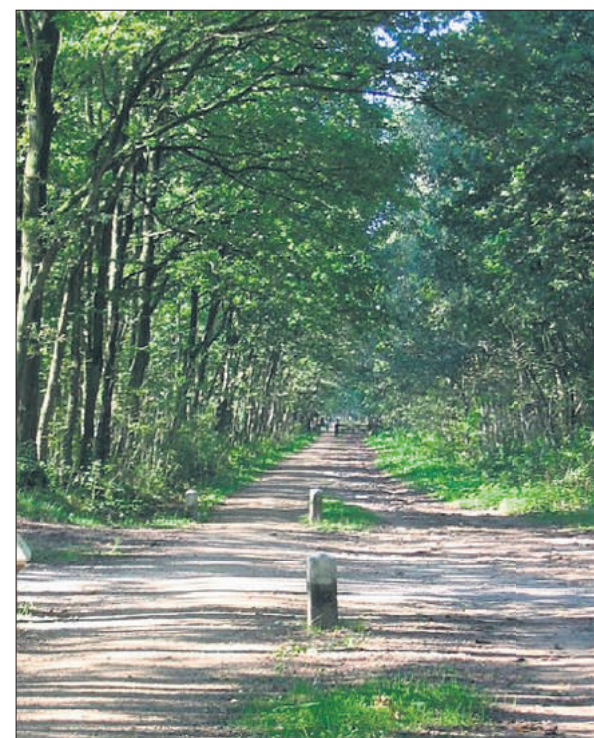
Tegengestelde belangen

De Amsterdamse nederzetting in

het Gooi had een tuinstad moeten worden. De tuinstad als voorstad was op dat moment een modern en modieus concept. In het interview uit september 1922 was De Miranda zo slim om op de economische voordelen van de bouw van zo'n tuinstad te wijzen: het afzetgebied voor het midden- en kleinbedrijf van omliggende gemeenten zou flink worden uitgebreid en de werkloosheid in Huizen zou in één klap geheel ongedaan worden gemaakt. Toch waren de eerste reacties eensluidend negatief. De burgemeester van Hilversum nodigde per omgaande zijn Gooise collega's uit voor spoedberaad. Het Gooi was even eerder al opgeschrikt door ternauwernood teruggewezen plannen van de Spoorwegen om een nieuwe sneltramverbinding aan te leggen, die belangrijke natuurgebieden zou doorkruisen. Toch hadden sommigen in het Gooi wel oren naar het plan, met

Tuinstad tussen Bussum en Hilversum (uit collectie Stichting Stad en Lande).

Het Gebed Zonder End

(foto: tgooi.info).